

Projekt

z dnia 1 grudnia 2021 r.

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W TARNOWIE**

z dnia 2021 r.

w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na 2022 rok

Na podstawie 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119) oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050), Rada Miejska w Tarnowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na 2022 rok w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tarnowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Jakub Kwaśny

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI,
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA MIASTA TARNOWA
NA 2022 ROK**

Wprowadzenie

Uzależnieniem nazywamy odczuwalną przez jednostkę potrzebę zażywania określonych środków lub wykonywania jakichś czynności, które mogą wywoływać niebezpieczne dla zdrowia lub życia skutki.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi¹ oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.² nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek corocznego opracowania i uchwalenia gminnego programu w zakresie profilaktyki uzależnień.

Zapisy obu cytowanych ustaw stanowią, że do zadań własnych gminy należy w szczególności:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i problemów narkomanii,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela sądowego, wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej,
6. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych od narkotyków, dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie tych osób ze środowiskiem lokalnym, z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Ponadto, ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym³ w art. 19 pkt. 4 wprowadziła zmiany do ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Między innymi art. 4¹ ust. 2 otrzymał brzmienie: „Realizacja zadań, o których

¹ Dz.U. z 2021 r. poz. 1119.

² Dz.U. z 2020 r. poz. 2050.

³ Dz.U. z 2021 r. poz. 1956.

mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia”.

Realizując Gminny Program, należy przestrzegać ustawowego wymogu, aby każde zadanie, które zostało wpisane do Programu, dotyczyło profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w rozumieniu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Tylko na takie zadania mogą zostać wydatkowane środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o czym stanowi art. 11¹ „*W celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4¹ gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18*”. W kontekście brzmienia art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, planując działania w ramach Gminnego Programu, należy jednocześnie uwzględnić zadania wskazane do realizacji przez Narodowy Program Zdrowia.

Zapobieganie narkomanii zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności poprzez:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną,
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych,
- nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii,
- zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii,
- nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Dokumentem o charakterze strategicznym, który określa zadania podejmowane przez tarnowski samorząd w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków jest Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa. Program w 2022 r. jest kontynuacją analogicznych programów funkcjonujących w latach poprzednich. Podstawą realizacji Programu jest szeroka współpraca podmiotów oferujących profesjonalną pomoc i organizacji sektora pozarządowego działających w tym obszarze. Podmioty te mają w swojej ofercie szeroką propozycję działań specjalistycznych, pomocowych jak i oddziaływań profilaktycznych kształtujących pozytywne postawy i wartości szczególnie wśród najmłodszych grup społecznych. Znaczenie profilaktyki

i przeciwdziałanie skutkom uzależnień (w tym alkoholu, narkotyków) podkreśla fakt, iż jednym z celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia jest rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

I. Analiza problemów alkoholowych i narkomanii w kraju i wśród mieszkańców Tarnowa.

Według ostatnich danych publikowanych przez Światową Organizację Zdrowia (WHO)⁴ z powodu spożycia napojów alkoholowych na świecie zmarło 3 miliony osób. Oznacza to, że 1 na 20 zgonów spowodowany jest alkoholem. Co więcej 3/4 przypadków śmiertelnych wywołanych alkoholem, dotyczyło mężczyzn.

Najwięcej alkoholu piją Europejczycy i Amerykanie – uśredniając odpowiednio 9,8 litra i 8 litrów czystego alkoholu etylowego rocznie. W skali świata ponad 1/4 (27%) osób pijących to młodzież w wieku 15-19 lat. Spożycie alkoholu w tej grupie wiekowej jest najwyższe w Europie (44%), obu Amerykach (38%) i regionie Zachodniego Pacyfiku (38%).

Z ekspertyzy sporządzonej przez Instytut Psychiatrii i Neurologii wynika, że średnie spożycie alkoholu na jednego mieszkańca w Polsce wynosi 9,4 litra. Najczęściej Polacy piją piwo (56%) i wódkę (36%), rzadziej wino (8%). Zaburzenia związane z używaniem alkoholu są częstsze w krajach o wysokich dochodach na jednego mieszkańca.

Z najnowszych badań wynika także, że nadużywanie alkoholu dotyczy ponad 2,5 mln Polaków. W rodzinach z problemem alkoholowym żyje 3-4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci. W naszym kraju 700-900 tys. osób jest uzależnionych od alkoholu⁵.

Uzależnić może wiele substancji. Oprócz alkoholu do popularnych substancji uzależniających zalicza się narkotyki. Wyniki badań wśród osób dorosłych pokazują, że na tle Europy poziom rozpowszechnienia używania narkotyków, w tym najbardziej popularnych marihuany i haszyszu, w Polsce nie jest wysoki.

Według „Diagnozy Społecznej 2015”⁶ najbardziej zagrożeni narkomanią są mężczyźni, uczniowie i studenci (generalnie osoby młodsze), mieszkańcy dużych miast, prywatni przedsiębiorcy, inni bierni zawodowo, osoby z wykształceniem wyższym i zamożniejsze, a w przekroju terytorialnym mieszkańcy województw zachodniopomorskiego, śląskiego i mazowieckiego. Kobiety ponad połowę rzadziej od mężczyzn sięgają po narkotyki, osoby starsze (po 59 roku życia) ponad 10-krotnie rzadziej od najmłodszych (do 24 lat), mieszkańcy mniejszych miast i wsi od dwóch do czterech razy rzadziej od mieszkańców największych aglomeracji (powyżej 500 tys.), inni bierni zawodowo o ponad 80% częściej od pracowników sektora publicznego, osoby żyjące w stanie wolnym

⁴ Global status report on alcohol and health 2018, WHO, 2018.

⁵ <https://stopuzaleznieniom.pl/fakty-o-alkoholu/statystyki-spozycia-alkoholu/>, dostęp: 12.11.2021r.

⁶ Czapiński J., Panek T.(red): Diagnoza Społeczna 2015. Warunki i jakość życia Polaków. Warszawa 2015, Rada Monitoringu Społecznego, str. 299, dostęp: 16.11.2021 r.

niemal trzykrotnie częściej od osób żyjących w związku małżeńskim. Narkomania podobnie jak alkoholizm wiąże się silnie z natężeniem stresu życiowego.

Badania ankietowe⁷ przeprowadzone w 2019 r. wśród tarnowskiej młodzieży pozwalają stwierdzić, że zdecydowana większość uczestniczących w badaniu nigdy nie zażywała żadnych środków psychoaktywnych. Namawianych do spróbowania narkotyku było 34% ankietowanych, natomiast problem przynajmniej jednorazowego zażycia dotyczył 16% uczniów, z czego wynika, że 18% z nich nie uległo namowom. Wśród ankietowanych uczniów 84% nie zażywało narkotyków w ogóle, 13% sięgało po nie okazjonalnie, 2% kilka razy w miesiącu, 1% deklaruje spożywanie narkotyków raz w miesiącu. Porównywalny odsetek ankietowanych (15%) sięgało po nowe narkotyki tzw. dopalacze, w tym 8% regularnie raz w miesiącu. 20% przyznaje, że było namawianych do zażycia dopalaczy. Przeprowadzone w tym samym okresie badania ankietowe wśród dorosłych mieszkańców Tarnowa pokazywały, że 91% ankietowanych nigdy nie zażywało tzw. dopalaczy.

Osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków udzielane są świadczenia zdrowotne na podstawie dostępu do sieci placówek ambulatoryjnych i stacjonarnych. Placówki te posiadają status publicznych lub niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej. Podstawowym ogniwem pierwszej interwencji i pomocy psychologicznej są placówki ambulatoryjne, przede wszystkim poradnie profilaktyki i leczenia uzależnień.

Do Ośrodka Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia Szpitala Wojewódzkiego im. św. Łukasza w Tarnowie w latach 2019-2020 i w I półroczu 2021 zgłosiło się 971 osób. W tabeli przedstawiono szczegółową informację nt. form wsparcia i liczby osób z nich korzystających.

**Dane o mieszkańcach Tarnowa korzystających ze świadczeń zdrowotnych
w Ośrodku Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia Szpitala Wojewódzkiego im. św. Łukasza
w Tarnowie**

Rok	Poradnia	Oddział Dzienny	Oddział Stacjonarny
2019	306	38	48
2020	284	30	18
2021 I półrocze	198	23	26

Źródło: Opracowanie Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej UMT na podstawie danych przekazanych przez Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia Szpitala Wojewódzkiego im. św. Łukasza w Tarnowie.

Dane przedstawione w powyższej tabeli wskazują, że w 2020 r. odnotowano wyraźny spadek osób leczonych w Oddziale Stacjonarnym Ośrodka, wynikający z obostrzeń wprowadzonych w związku z panującą od marca 2020 r. na terenie kraju epidemią SARS-CoV-2. Natomiast w I półroczu 2021 r. (w porównaniu do analogicznego okresu w latach 2019-2020)

⁷ W badaniach wzięły udział łącznie 554 osoby. Respondentów ankiety podzielono na 2 grupy badawcze: młodzież od 13 do 19 roku życia (grupa ankietowanych liczyła 266 osób) oraz osoby dorosłe powyżej 19 roku życia (grupa ankietowanych liczyła 288 osób).

odnotowano duży wzrost liczby osób zgłaszających się do Ośrodka, co pokazuje, że sytuacja pandemiczna istotnie zwiększa obciążenia zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie w ramach podejmowanych działań wynikających z ustawy o pomocy społecznej obejmuje swoim wsparciem osoby, które z powodu alkoholizmu lub narkomanii (uzależnienia własnego lub najbliższego członka rodziny) potrzebują pomocy bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania. W tabeli, przedstawiony został rozkład ilościowy osób i rodzin, korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień w latach 2017-2020.

**Dane o mieszkańcach Tarnowa korzystających z pomocy i wsparcia
(narastająco w całym okresie sprawozdawczym)**

	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
ALKOHOLIZM				
Liczba rodzin	242	261	231	233
Liczba osób w rodzinach	427	467	381	389
NARKOMANIA				
Liczba rodzin	7	6	9	8
Liczba osób w rodzinach	8	6	15	16

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Gminy Miasta Tarnowa na lata 2017- 2020.

Dane w tabeli wskazują, że utrzymuje się spadkowa tendencja rodzin korzystających w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowie z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu. Liczba rodzin korzystających z pomocy w związku z problemem narkomanii pozostaje na zbliżonym poziomie od 2017 r. Nie obserwuje się tendencji wzrostowej.

W 2019 r. funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Tarnowie podjęli 2.256 czynności służbowych wobec osób będących pod wpływem alkoholu i ujawnili 842 osoby kierujące pod wpływem alkoholu. W 2020 r. liczba czynności służbowych wobec osób będących pod wpływem alkoholu utrzymywała się na poziomie podobnym jak w 2019 r. i wyniosła 2.052. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę osób kierujących pod wpływem alkoholu ujawnionych na terenie Tarnowa w latach 2019-2020 i w I półroczu 2021.

Liczba osób kierujących pod wpływem alkoholu ujawnionych na terenie Tarnowa

Rok	
2019	842
2020	748
2021 I półrocze	368

Źródło: Opracowanie Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej UMT na podstawie danych przekazanych przez Komendę Miejską Policji w Tarnowie.

Tabela poniżej prezentuje liczbę przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii stwierdzonych przez funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji w Tarnowie na terenie Tarnowa (w latach 2019-2020 i I półroczu 2021 r.).

Liczba przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na terenie Tarnowa

Rok	Komisariat Policji Tarnów Centrum	Komisariat Policji Tarnów-Zachód
2019		275
2020		152
2021 I półrocze		334

Źródło: Opracowanie Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej UMT na podstawie danych przekazanych przez Komendę Miejską Policji w Tarnowie.

Prezentowane w tabeli dane za 2020 r. wskazują spadek liczby przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w stosunku do liczby przestępstw w 2019 r. i duży ich wzrost w I półroczu 2021 r.

Alkohol i jego spożywanie jest jednym z problemów społecznych mających szczególne znaczenie w Europie i Polsce. Według danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) w Polsce wzrasta spożycie alkoholu. Analizy PARPA wskazują, iż średnie spożycie czystego alkoholu na 1 mieszkańca wynosiło 6,52 litra w 1993 r., analogicznie dla 2020 r. spożycie wyniosło 9,6 litra i jest to jeden z najwyższych poziomów konsumpcji zaobserwowany w badanym okresie (w latach 1993-2020). Zbliżone wartości notowano w latach 2008 – 9,58 litra, 2013 – 9,67 litra, 2018 – 9,58, 2019 – 9,78⁸. Badania WHO wskazują natomiast, że średnie roczne spożycie czystego alkoholu na 1 mieszkańca w wieku 15 lat i więcej w Polsce wyniosło w 2016 r. 11,6 litra i wzrosło o 0,2 litra w stosunku do konsumpcji w 2010 r. (11,4)⁹.

W celu zapobiegania ryzykownym zachowaniom, a także ograniczania szkód społecznych i zdrowotnych wynikających ze stosowania środków psychoaktywnych niezmiernie ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców Tarnowa w szczególności dzieci i młodzieży.

Rok 2020 przyniósł trudne wyzwania dla Polski i społeczności naszego miasta w związku z pandemią COVID-19. Panująca nieprzerwanie od marca 2020 r. na terenie kraju epidemia SARS-CoV-2 spowodowała, że realizacja Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa w 2020 r. i 2021 przebiegała w szczególnych warunkach.

⁸ <http://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>; dostęp: 15.11.2021 r.

⁹ https://www.who.int/substance_abuse/publications/global_alcohol_report/profiles/pol.pdf?ua=1; dostęp: 15.11.2021 r.

Dynamika rozwoju epidemii i jej nieprzewidywalność nie pozwala także na etapie tworzenia założeń Programu na 2022 r. określić w jaki sposób zakazy, obostrzenia i ograniczenia epidemiczne wpłyną na jego realizację.

II. Podejmowane działania.

1. Działalność profilaktyczna i edukacyjna na terenie szkół.

Termin profilaktyka uzależnień oznacza świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne mające na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym zanim one wystąpią.

Gmina Miasta Tarnowa corocznie wspiera rodziców w ich zadaniach i funkcjach wychowawczych m.in. zlecając do realizacji programy i szkolenia profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy, przy uwzględnieniu zapotrzebowań zgłoszonych przez tarnowskie szkoły.

Z uwagi na dynamicznie rozwijający się rynek programów profilaktycznych, mających różną jakość, Gmina Miasta Tarnowa obliuguje szkoły do realizacji programów profilaktycznych rekomendowanych przez wszystkie instytucje odpowiedzialne za wdrażanie systemu rekomendacji (Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych). Szczegółowe dane dotyczące programów/szkoleń rekomendowanych można uzyskać m.in. na stronie internetowej www.programyrekomendowane.pl.

W podejmowanych działaniach profilaktycznych na terenie naszego Miasta nie sposób pominąć projektów profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii przez Komendę Miejską Policji w Tarnowie oraz tarnowską Straż Miejską. Z posiadanych danych wynika, że w 2020 r., mimo ograniczeń związanych z wprowadzonym w kraju stanem epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, w ramach spotkań w szkołach tematykę przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii policjanci omawiali 115 razy i przeszkolili łącznie 3.962 osoby, w tym 3.148 uczniów, 641 nauczycieli i 173 rodziców. Podczas spotkań rad pedagogicznych policjanci poruszali również tematykę uprawnień i postępowania nauczycieli w placówkach oświatowych w sytuacji ujawnienia nieletniego będącego pod wpływem alkoholu.

W okresie poprzedzającym ogłoszenie stanu epidemii w ramach działań profilaktycznych funkcjonariusze tarnowskiej Straży Miejskiej przeprowadzili w 3 placówkach oświatowo-wychowawczych program „Alkohol i nieletni”, którego celem jest zapobieganie demoralizacji i spożywania alkoholu wśród młodzieży oraz przekazanie informacji na temat społecznych i prawnych konsekwencji spożywania alkoholu przez nieletniego - programem objęto 403 osoby. W kolejnych 2 placówkach funkcjonariusze zrealizowali program „Agresja, przemoc, cyberprzemoc”, który ma uświadomić dzieciom

różnice pomiędzy złością, agresją i przemocą, poznanie form przemocy oraz skutków dla jej ofiar – programem objęto 179 osób.

Pomimo niezwykle trudnych warunków pandemicznych, w I półroczu 2021 r. (w roku szkolnym 2020/2021) w tarnowskich szkołach zrealizowano szkolenie dla 12 nauczycieli pn. „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”. Jest to program profilaktyki uniwersalnej i promocji zdrowia psychicznego, który jest adresowany do uczniów w wieku 8-12 lat. W roku szkolnym 2021/2022 w II półroczu realizowano programy profilaktyczne skierowane do uczniów szkół średnich oraz klas VII i VIII szkół podstawowych z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym w szczególności uzależnień od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych („Alkohol, narkomania – czy wiem wszystko?” – 900 uczniów, „Blog Szymona” – 630 uczniów). Zrealizowany został również program uprzedzający mający na celu zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu, towarzyszącym temu konsekwencjom oraz promowanie postawy trzeźwości („Debata” – 690 uczniów).

Młodzież biorąca udział w programach profilaktycznych została przygotowana na budowanie kompetencji i umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami i ponownym odnajdywaniu się w realnym świecie i powrocie do równowagi oraz budowaniu wartościowych relacji rodzinnych stanowiących istotny czynnik wspierający i chroniący dzieci i młodzież przed problemami, takimi jak: sięganie po alkohol i substancje psychoaktywne, pokusę łamania zasad czy presję rówieśniczą.

2. Poradnictwo prawne i wsparcie terapeutyczne.

Wyznaczając kierunki przyszłych działań nie można zapomnieć o pomocy osobom, które na skutek różnego rodzaju problemów wychowawczych, zaburzeń emocjonalnych, uzależnienia własnego lub bliskiej osoby potrzebują i oczekują wsparcia oraz kompleksowej pomocy instytucjonalnej. Dotychczasowe działania podejmowane w tym zakresie świadczą o dużym zainteresowaniu tą formą pomocy.

W działających na terenie Tarnowa punktach konsultacyjnych, poradniach, telefonach zaufania, specjaliści z zakresu psychoterapii, terapii uzależnień i prawa oferują mieszkańcom następujące formy pomocy:

- udzielanie porad w zakresie uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
- świadczenie pomocy prawnej z zakresu prawa rodzinnego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych,
- pomoc terapeutyczną i poradnictwo psychologiczne,
- udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu odwykowym,
- motywowanie i wskazywanie placówki, gdzie można podjąć leczenie.

W tabeli przedstawiono ilość porad udzielonych od 2015 r. do 2020 r. w funkcjonującym w Urzędzie Miasta Tarnowa, Miejskim Punkcie Konsultacyjnym Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przez dyżurujących specjalistów.

Działalność Miejskiego Punktu Konsultacyjnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba osób, które skorzystały z porad terapeutycznych	228	174	156	147	160	104
Liczba osób, które skorzystały z porad prawnych	367	232	269	259	240	140
Razem	595	406	425	406	400	244

Źródło: Opracowanie Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej UMT.

W związku z stanem epidemii ogłoszonym na terenie naszego kraju zostały wprowadzone ograniczenia w wykonywaniu zadań przez Urząd Miasta Tarnowa. Dlatego też na okres prawie dwóch miesięcy zawieszono zostały dyżury instruktora terapii uzależnień oraz konsultanta ds. uzależnień. Dyżury prawnika realizowane były w formie pracy zdalnej, prawnik udzielał porad telefonicznie, a w sytuacjach tego wymagających (np. przygotowanie wzoru pisma procesowego) poprzez pocztę e-mail.

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują, że liczba porad udzielanych w Miejskim Punkcie Konsultacyjnym Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na przestrzeni kilku ostatnich lat maleje. Może to świadczyć o dobrze rozwiniętym i funkcjonującym systemie miejsc i punktów, w których osoby szukające pomocy, mające problemy rodzinne, mogą uzyskać pomoc. Nie można zapomnieć, że w Tarnowie funkcjonuje Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia oraz wiele organizacji i stowarzyszeń, które działają w obszarze pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym i doświadczającym przemocy ze strony bliskich osób co sprawia, że dostępność informacyjna i terapeutyczna jest bardzo duża. Łącznie w 2020 r. w ramach powyższych form pomocy we wszystkich działających na terenie Tarnowa poradniach, punktach konsultacyjnych, telefonach zaufania i innych formach wsparcia prowadzonych przez organizacje pozarządowe udzielono blisko 2.000 porad i konsultacji. W 2020 r. zauważalnym problemem z jakim zgłaszali się mieszkańcy o pomoc było nie radzenie sobie z lękiem spowodowanym panującą sytuacją epidemiczną, brakiem możliwości kontaktu z bliskimi czy rówieśnikami, jak i obawa o zdrowie i życie swoje oraz najbliższych.

Zadania wynikające z gminnego programu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych realizuje także Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja prowadzi działania motywujące do podjęcia leczenia odwykowego oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby zgłoszonej (co do której zachodzi podejrzenie, że jest uzależniona od alkoholu) obowiązku poddania się leczeniu

w zakładzie leczenia odwykowego. Do zadań Komisji należy również wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z obowiązującymi uchwałami Rady Miejskiej.

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ogólna liczba wniosków o podjęcie przez Komisję czynności zmierzających do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	115	159	124	142	113	88
Liczba wniosków skierowanych do Sądu w celu wydania postanowienia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu*	27	27	31	24	29	14
Liczba wydanych postanowień o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami rady gminy	255	171	113	140	97	86

Źródło: Opracowanie Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej UMT.

*Procedura zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego uruchamiana jest nie ze względu na samo uzależnienie od alkoholu ale dopiero wówczas, gdy ktoś swoim nadużywaniem alkoholu powoduje określone szkody społeczne określone w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Samo stwierdzenie uzależnienia nie stanowi podstawy do skierowania sprawy do Sądu. Funkcja społeczna instytucji zobowiązania do leczenia polega na instytucjonalnym motywowaniu do podjęcia terapii odwykowej.

III. Podsumowanie.

Rok 2020 został zdominowany przez zagrożenia epidemiczne związane z COVID-19, które oddziałują globalnie na kondycję wszystkich państw, regionów i kontynentów także w roku bieżącym.

Sytuacja związana z wystąpieniem pandemii jest dla ogromnej rzeszy osób sytuacją bardzo trudną, także psychologicznie. Wymaga wysiłku związanego z ponownym przystosowywaniem się do nieznannej i niepewnej sytuacji oraz konieczności radzenia sobie z wieloma przykrymi emocjami i codziennymi uciążliwościami. Wystąpienie choroby zakaźnej („zarazy”), która rozprzestrzeniła się szybko i „niewidocznie”, zawsze w historii ludzkości budziło i budzi lęk.

Towarzyszą mu niekorzystne zjawiska społeczne, takie jak stygmatyzacja i dyskryminacja (chorych, podejrzanych o chorobę, mających kontakt z chorymi) oraz poczucie straty i poczucie krzywdy. Ludzie odczuwają wysoko natężony lęk, mają więc skłonność do nieracjonalnego myślenia i działania, co niejednokrotnie prowadzi

w efekcie do dalszego pogorszenia ich sytuacji życiowej¹⁰. Dane mówią jednoznacznie – **pandemia COVID-19 zwiększyła liczbę osób uzależnionych**. W polskiej populacji najczęściej występuje alkoholizm i narkomania. Alkohol oraz inne substancje psychoaktywne stosowane są przez wiele osób do uśmierzenia przykrych stanów emocjonalnych, obniżenia odczuwanego stresu, lęku lub depresji. Dane z różnych krajów pokazują znaczący wzrost sprzedaży (w tym sprzedaży wysyłkowej) alkoholu w marcu 2020 r. w porównaniu z analogicznym okresem sprzed roku.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ostrzega, iż szkodliwe używanie alkoholu jest przyczyną ponad 3 mln zgonów rocznie, a także wielu chorób oraz niepełnosprawności związanych z utrzymującym się wysokim spożyciem alkoholu. Raport z 2020 r. Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN) o stanie narkomanii w Polsce wskazuje, że:

- w polskim społeczeństwie konsumpcja napojów alkoholowych jest o wiele bardziej rozpowszechniona niż używanie narkotyków,
- skala używania narkotyków w Polsce na tle innych krajów UE nie jest duża; w przypadku używania narkotyków w populacji generalnej marihuana jest o wiele bardziej rozpowszechniona niż pozostałe nielegalne substancje psychoaktywne,
- liczba problemowych użytkowników narkotyków pozostaje na stałym poziomie z jednym z niższych wskaźników na 100 tysięcy mieszkańców w Europie,
- Polska ma również niskie wskaźniki zgonów z powodu narkotyków, jak również zakażeń HIV z powodu używania narkotyków w iniekcjach,
- największy odsetek osób, które podejmowały leczenie zgłaszał problem z marihuaną jako przyczynę rozpoczęcia leczenia z powodu uzależnień, drugą substancją, z powodu której osoby podejmowały leczenie jest amfetamina.

Coraz większą popularność w społeczeństwie zdobywają narkotyki nowej generacji, którymi są syntetyczne stymulanty będące substancjami psychoaktywnymi tzw. dopalacze. Uzależnienie od chemicznych substancji psychoaktywnych można spotkać w każdej grupie wiekowej. Najmłodszy pacjenci szukający pomocy terapeutów uzależnień są dziećmi lub nastolatkami, najstarsi to seniorzy w zaawansowanym wieku. Popularność dopalaczy utrzymuje się nie tylko dlatego, że skutecznie zmieniają świadomość, ale również ze względu na ich szybkie działanie, niską cenę i stosunkowo łatwą dostępność.

Gminny Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na 2022 r. ma na celu ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych wynikających z używania alkoholu oraz innych

¹⁰ <http://psych.uni.lodz.pl/wp-content/uploads/2020/05/RAPORT-PIERWSZY-ETAP.pdf>, dostęp: 18.11.2021 r.

substancji psychoaktywnych, w tym podniesienie świadomości społecznej z zakresu uzależnień od środków psychoaktywnych, głównie od alkoholu.

Działania realizowane w ramach Programu będą polegały w głównej mierze na łączeniu profilaktycznych strategii działań: informacyjnej i edukacyjnej. Mają one przeciwdziałać wyuczonej bezradności, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom poprzez: budowanie relacji z otoczeniem, wzmacnianie poczucia własnej wartości, szacunku dla innych ludzi, umiejętności pracy w zespole czy umiejętności realizacji zadań. Z uwagi na to, że zapobieganie problemom uzależnień wśród młodzieży zaczyna się od pracy z dorosłymi, ważnym zadaniem stały się działania zwiększające wiedzę osób dorosłych w zakresie profilaktyki ryzykownych zachowań. Konsekwencją działań profilaktycznych powinna być zdecydowana reakcja dorosłych na zakup i stosowanie alkoholu i narkotyków przez osoby nieletnie. Należy szczególnie zwrócić uwagę, że w okresie przedłużającego się kryzysu wywołanego przez epidemię COVID-19 występuje szczególnie duża potrzeba objęcia dzieci i młodzieży wsparciem wychowawczym, profilaktycznym i pomocowym. Potrzeba ta jest tym większa, że wymogi izolacji społecznej i reżimu sanitarnego znacznie ograniczyły skalę i dostępność działań w tym zakresie, a rodzice i wychowawcy sami znajdują się w sytuacji kryzysowej, co utrudnia im udzielanie wsparcia. Brak działań profilaktycznych w okresie przedłużającego się stanu kryzysowego związanego z epidemią w krótkim okresie doprowadzi do znacznego pogorszenia się stanu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, a w długim okresie spowoduje falę wzrostu zachowań ryzykownych i problemów (w tym nadużywania substancji psychoaktywnych, przemocy, uzależnień behawioralnych, itp.)¹¹.

Zapisy Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na 2022 r. nawiązują do Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025¹², cel operacyjny 2: Profilaktyka uzależnień.

Program, zgodnie z ustawowym umocowaniem ma charakter dokumentu rocznego, w związku z tym szereg zadań w nim zawartych stanowić będzie rozwinięcie i kontynuację działań podejmowanych w latach poprzednich. Wskazuje również planowane, długofalowe, wielostronne i skoordynowane działania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na 2022 r. jest:

- ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych substancji psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości

¹¹ https://www.parpa.pl/images/Ekspertyza_IPZIN_pod_kierunkiem_dr_Sz_Grzelaka_.pdf, dostęp 18.11.2021 r,

¹² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 642).

tarnowian oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych i terapeutycznych,

- kształtowanie polityki alkoholowej oraz przeciwdziałania narkomanii poprzez zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień,
- wzrost poziomu wiedzy i kompetencji mieszkańców i uczniów szkół znajdujących się na terenie miasta z zakresu problematyki uzależnień i zachowań ryzykownych.

Koordynatorem i jednym z realizatorów Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w 2022 r. będzie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie¹³. Przy realizacji zadań Programu Centrum będzie współpracować z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi działającymi w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy, mających w swojej ofercie szeroki wachlarz działań specjalistycznych, pomocowych, jak i oddziaływań profilaktycznych kształtujących pozytywne postawy i wartości.

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 r. prowadzona będzie w oparciu o środki z budżetu Gminy Miasta Tarnowa pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, na podstawie zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Od 1 stycznia 2021 r. przedsiębiorcy są zobligowani do odprowadzania opłaty od napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (tzw. małpki). Zgodnie z art. 9³ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi opłata ta stanowi w wysokości:

1. 50% dochód gmin, na terenie których jest prowadzona sprzedaż napojów alkoholowych;
2. 50% przychód Narodowego Funduszu Zdrowia.

Opłaty od alkoholu w małych butelkach wprowadzone zostały ustawą o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów¹⁴.

¹³ Uchwała Nr LIV/507/2021 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 28 października 2021 r. w sprawie przekształcenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie, utworzenia Centrum Usług Społecznych w Tarnowie oraz nadania mu statutu (Dz. Urz. Woj. 2021.6392).

¹⁴ Ustawa z dnia 14 lutego 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1492).

IV. Cel i zadania Programu:

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

Przeciwdziałanie rozszerzaniu się alkoholizmu i narkomanii oraz problemów im towarzyszących, ograniczenie rozmiarów szkód związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie miasta Tarnowa.

ZADANIE 1:

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem.

Działania:

1. Prowadzenie Miejskiego Punktu Konsultacyjnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Udzielanie pomocy psychologicznej osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz prowadzenie psychoedukacji i profilaktyki z wykorzystaniem nowoczesnych środków w komunikowaniu się
3. Prowadzenie i aktualizacja na stronie internetowej Centrum Usług Społecznych podstrony zawierającej informacje nt. prowadzonych działań i form pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

Wskaźniki:

- liczba osób, które objęto psychoedukacją i profilaktyką oraz pomocą psychologiczną w zakresie uzależnień i innych problemów pokrewnych.

Realizatorzy i partnerzy:

- 1) Centrum Usług Społecznych w Tarnowie,
- 2) instruktorzy terapii uzależnień, profilaktycy i prawnicy świadczący usługi na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa - w zakresie działania opisanego w punkcie 1,
- 3) organizacje pozarządowe wyłonione w drodze otwartego konkursu ofert, dysponujące wykwalifikowaną kadrą specjalistów - w zakresie działań opisanych w punkcie 2,
- 4) jednostki organizacyjne pomocy społecznej w Tarnowie.

ZADANIE 2:

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Działania:

1. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie (w tym postępowanie w sprawie leczenia odwykowego, przygotowanie materiałów dowodowych dla sądu, kontrola placówek prowadzących obrót napojami alkoholowymi).

2. Prowadzenie psychoedukacji i profilaktyki oraz udzielanie pomocy psychologicznej osobom w trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem nowoczesnych środków w komunikowaniu się.
3. Zapewnienie ochrony i udzielenie pomocy członkom rodziny osoby uzależnionej od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz osobom dotkniętym przemocą w rodzinie m.in. poprzez:
 - udzielanie schronienia,
 - poradnictwo psychologiczne, terapeutyczne i prawne,
 - prowadzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy,
 - realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.
4. Promowanie prawidłowego modelu rodziny m.in. poprzez organizację warsztatów kompetencji rodzicielskich, szkoleń dla rodziców w szczególności poruszających temat uzależnień od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, ogólnodostępnych leków, których stosowanie w dużych ilościach stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia.
5. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym w szczególności z rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą.

Wskaźniki:

- liczba wniosków, które wpłynęły do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o podjęcie czynności zmierzających do zastosowania obowiązku leczenia odwykowego,
- liczba osób skierowanych do biegłego psychologa i biegłego psychiatry w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- liczba wniosków z jakimi Komisja wystąpiła do Sądu o wydanie postanowienia o obowiązku leczenia odwykowego,
- liczba osób, które objęto psychoedukacją i profilaktyką oraz pomocą psychologiczną w związku z występowaniem w ich rodzinach problemów uzależnień i związaną z nimi przemocą,
- liczba osób uzależnionych i współuzależnionych, którym udzielono porad psychologicznych, terapeutycznych i prawnych w związku z występowaniem w ich rodzinach przemocy,
- liczba osób biorących udział w grupach wsparcia dla ofiar przemocy,
- liczba placówek wsparcia dziennego,
- liczba dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą lub pochodzących z rodzin, w których te problemy występują, biorących udział w zajęciach prowadzonych przez placówki wsparcia dziennego.

Realizatorzy i partnerzy:

- 1) Centrum Usług Społecznych w Tarnowie,

- 2) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie - w zakresie działania opisanego w punkcie 1,
- 3) Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy w Tarnowie - w zakresie działań opisanych w punkcie 3,
- 4) organizacje pozarządowe wyłonione w drodze konkursu ofert, dysponujące wykwalifikowaną kadrą specjalistów - w zakresie działań opisanych w punktach 2,5,
- 5) Policja,
- 6) Sąd,
- 7) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowie,
- 8) Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna w Tarnowie.

ZADANIE 3:

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Działania:

1. Kształtowanie wśród dzieci i młodzieży pozytywnych postaw społecznych, propagowanie zdrowego stylu życia, spędzania wolnego czasu poprzez uczestnictwo w programach pozalekcyjnych zajęć profilaktycznych, w tym zajęć sportowych (turnieje, zawody, rajdy), a także zajęć edukacyjno-rozwojowych (koła zainteresowań):
 - a) finansowanie zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w placówkach oświatowo-wychowawczych i jednostkach organizacyjnych Gminy Miasta Tarnowa,
 - b) wspieranie w formie dotacji programów realizowanych w zakresie kultury fizycznej przez podmioty działające w sferze pożytku publicznego,
 - c) organizacja w ramach Programu Lato w mieście bezpieczne wakacje Tarnów 2022 - wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży w formie półkolonii.
2. Realizacja na terenie przedszkoli, szkół oraz placówek: wsparcia dziennego, opiekuńczo-wychowawczych, oświatowo-wychowawczych i kulturalnych programów z zakresu profilaktyki zachowań problemowych, w tym związanych z używaniem alkoholu, narkotyków oraz stosowaniem przemocy przez dzieci i młodzież¹⁵.

¹⁵ W szczególności programów rekomendowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii.

3. Organizowanie dla nauczycieli, pedagogów, trenerów i instruktorów sportu pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz dla rodziców, szkoleń mających na celu zwiększenie ich wiedzy i umiejętności przeciwdziałania zachowaniom problemowym, w tym związanym z używaniem alkoholu oraz stosowaniem przemocy, a także wskazujących na użycie środków odurzających lub świadczących o uzależnieniu od tych środków przez dzieci i młodzież.
4. Organizacja konferencji, seminariów i szkoleń dla różnych grup zawodowych pracujących w systemie obejmującym patologie i niedostosowanie społeczne, pomocy dzieciom, młodzieży, rodzinom i osobom z problemem uzależnień, a także w systemie przeciwdziałania przemocy.
5. Zlecenie opracowania diagnozy lokalnych problemów społecznych wśród mieszkańców miasta Tarnowa w zakresie alkoholizmu, narkomanii, przemocy i agresji.
6. Zakup i kolportaż materiałów informacyjnych i edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów zagrożenia uzależnieniem i uzależnienia od narkotyków i innych środków odurzających oraz materiałów dotyczących innych problemów społecznych, przeznaczonych na potrzeby prowadzonej działalności profilaktycznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Punktu Konsultacyjnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
7. Zorganizowanie i przeprowadzenie profilaktyczno-edukacyjnych kampanii mających na celu zwrócenie uwagi i przekazanie wiedzy nt. szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych spożywaniem alkoholu.
8. Zorganizowanie i przeprowadzenie profilaktyczno-edukacyjnych kampanii mających na celu zwrócenie uwagi i przekazanie wiedzy nt. szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych przez narkotyki, ze szczególnym uwzględnieniem dopalaczy.
9. Prowadzenie i aktualizacja na stronie internetowej Centrum Usług Społecznych podstrony zawierającej informacje o punktach informacyjno-kontaktowych i grupach wsparcia wspólnot AA.

Wskaźniki:

- liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w placówkach oświatowo-wychowawczych i jednostkach organizacyjnych Gminy Miasta Tarnowa, a także liczba dzieci w nich uczestniczących,
- liczba dofinansowanych programów realizowanych w zakresie kultury fizycznej, a także liczba dzieci w nich uczestniczących,
- liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów oraz przeszkolonych nauczycieli i pedagogów pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz przeszkolonych rodziców,
- liczba zakupionych materiałów informacyjnych i edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz innych problemów społecznych, przeznaczonych na potrzeby prowadzonej działalności profilaktycznej,

- liczba osób biorących udział w kampaniach profilaktyczno-edukacyjnych.

Realizatorzy i partnerzy:

- 1) Centrum Usług Społecznych w Tarnowie,
- 2) Urząd Miasta Tarnowa - Wydział Sportu, Tarnowski Ośrodek Sportu i Rekreacji - w zakresie działania opisanego w punkcie 1,
- 3) organizacje pozarządowe wyłonione w drodze konkursu ofert, dysponujące zasobami kadrowymi i rzeczowymi niezbędnymi do realizacji działań opisanych w punktach 7,8,
- 4) realizator wyłoniony w trybie zapytania ofertowego – w zakresie działań opisanych w punkcie 5,
- 5) placówki oświatowo-wychowawcze, jednostki organizacyjne Gminy Miasta Tarnowa - w zakresie działania opisanego w punkcie 1,
- 6) podmioty realizujące programy profilaktyczne posiadające rekomendację: Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Ośrodka Rozwoju Edukacji oraz Instytutu Psychiatrii i Neurologii lub inne podmioty realizujące programy profilaktyczne – w zakresie działania opisanego w punkcie 2,
- 7) podmioty (np. jednostki szkolące posiadające stosowne uprawnienia, instruktorzy przeszkoleni przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, psychologowie, terapeuci, instruktorzy terapii uzależnień, profilaktycy, prawnicy świadczący usługi na zlecenie Gminy Miasta Tarnowa) dysponujące wykwalifikowaną kadrą specjalistów, wyłonione zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa - w zakresie działań opisanych w punktach 3, 4,
- 8) placówki wsparcia dziennego, opiekuńczo-wychowawcze i kulturalne,
- 9) Policja,
- 10) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowie,
- 11) Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna w Tarnowie,
- 12) pracownicy socjalni, kuratorzy, asystenci rodziny,
- 13) środki masowego przekazu.

ZADANIE 4:

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i problemów narkomanii.

Działania:

1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego poprzez:

- a) zlecenie do realizacji zadań publicznych wynikających z Programu,
 - b) wzajemną wymianę informacji, dotyczących planowanych kierunków działalności i współdziałania,
 - c) przeprowadzanie wspólnych kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych, narkomanii, przemocy w rodzinie.
2. Objęcie systemem opieki profilaktycznej osób nietrzeźwych przyjętych do Punktu opieki nad osobami nietrzeźwymi.
 3. Objęcie systemem opieki profilaktycznej osób bezdomnych przebywających w Schronisku dla osób bezdomnych.
 4. Zakup dla potrzeb Policji materiałów i sprzętu służących do realizacji zadań z zakresu działalności informacyjnej, edukacyjnej, profilaktycznej oraz wspomagającej profilaktykę w obszarze uzależnień.
 5. Organizacja konferencji, seminariów i szkoleń dla różnych grup zawodowych pracujących w systemie obejmującym patologie i niedostosowanie społeczne, pomocy dzieciom, młodzieży, rodzinom i osobom z problemem uzależnień, a także w systemie przeciwdziałania przemocy.
 6. Współpraca z Policją, Strażą Miejską w Tarnowie oraz innymi zainteresowanymi podmiotami w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

- liczba współpracujących organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki uzależnień,
- liczba osób przebywających w Punkcie opieki nad osobami nietrzeźwymi, z którymi przeprowadzono rozmowy profilaktyczne i motywujące do podjęcia leczenia odwykowego,
- liczba zorganizowanych konferencji, porad, seminariów lub szkoleń.

Realizatorzy i partnerzy:

- 1) Centrum Usług Społecznych w Tarnowie,
- 2) organizacje pozarządowe wyłonione w drodze konkursu ofert, dysponujące wykwalifikowaną kadrą specjalistów - w zakresie działań opisanych w punktach 2,3,
- 3) realizator wyłoniony w trybie zapytania ofertowego – w zakresie działań opisanych w punkcie 4,
- 4) Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy – w zakresie działań opisanych w punkcie 5,
- 5) Policja,
- 6) Straż Miejska w Tarnowie,

- 7) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowie,
- 8) Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna w Tarnowie,
- 9) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

ZADANIE 5:

Pomoc osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych od narkotyków, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie tych osób ze środowiskiem lokalnym z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Działania:

1. Świadczenie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych od narkotyków dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym zgodnie z art. 7 pkt 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹⁶ tj.:
 - a) udzielanie świadczeń pieniężnych (zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe) oraz świadczeń rzeczowych (obiady szkolne dla dzieci, paczki świąteczne dla dzieci, opał itp.),
 - b) udzielanie wsparcia i pomocy psychologicznej osobom uzależnionym jak i po leczeniu odwykowym oraz ich rodzinom, informowanie ich o prawach i uprawnieniach,
 - c) przeprowadzanie interwencji w sytuacjach kryzysowych w miejscu zamieszkania,
 - d) informowanie o możliwościach leczenia odwykowego, informowanie o adresach ośrodków leczenia uzależnienia od narkotyków,
 - e) współpraca z pedagogami szkolnymi i psychologami w przypadku osoby nieletniej zagrożonej uzależnieniem lub uzależnionej od narkotyków, za zgodą i na wniosek rodzica lub opiekuna prawnego,
 - f) współpraca z instytucjami, które specjalizują się w leczeniu uzależnień i terapii w tym z Ośrodkiem Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia przy Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza w Tarnowie,
 - g) powoływanie grup roboczych związanych z występowaniem przemocy w rodzinie, stosowanej przez osoby uzależnione lub nadużywające narkotyków, prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”,
 - h) motywowanie osób, u których zdiagnozowano uzależnienie do dobrowolnego poddania się leczeniu odwykowemu, w tym zawieranie kontraktów socjalnych.

Wskaźniki:

- liczba osób uzależnionych od narkotyków, którym udzielono świadczeń pieniężnych oraz rzeczowych,

¹⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.

- liczba osób współzależnionych lub mających w rodzinie osobę uzależnioną od narkotyków, którym udzielono świadczeń pieniężnych oraz rzeczowych,
- liczba osób, którym udzielono wsparcia i pomocy psychologicznej,
- liczba przeprowadzonych interwencji w sytuacjach kryzysowych w miejscu zamieszkania,
- liczba powołanych grup roboczych,
- liczba zawartych kontraktów socjalnych.

Realizatorzy i partnerzy:

- 1) Centrum Usług Społecznych w Tarnowie,
- 2) Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy,
- 3) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie,
- 4) Policja,
- 5) Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współzależnienia przy Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza w Tarnowie,
- 6) organizacje pozarządowe.

ZADANIE 6:

Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela sądowego.

Działania:

1. Podjęcie interwencji w przypadku niezgodnego z prawem prowadzenia reklamy i promocji napojów alkoholowych, informowania o sponsorowaniu imprezy masowej przez producentów i dystrybutorów napojów alkoholowych, sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
2. Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach orzekanych w związku z naruszeniem art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
3. Kontrola placówek handlowych i gastronomicznych posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń określonych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Wskaźniki:

- liczba interwencji w przypadku niezgodnego z prawem prowadzenia reklamy i promocji napojów alkoholowych, informowania o sponsorowaniu imprezy masowej przez producentów i dystrybutorów napojów alkoholowych, sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,

- liczba wystąpień przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach orzekanych w związku z naruszeniem art. 13¹ 17 i art. 15¹⁸ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- liczba kontroli przeprowadzonych w placówkach handlowych i gastronomicznych posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń określonych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Realizatorzy:

- 1) Urząd Miasta Tarnowa - Wydział Podatków i Windykacji,
- 2) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie,
- 3) Policja,
- 4) Straż Miejska w Tarnowie,
- 5) Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.

ZADANIE 7:

Nadzorowanie dostępności alkoholu na terenie miasta Tarnowa.

Działania:

1. Prowadzenie monitoringu liczby udzielonych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży oraz poza miejscem sprzedaży, jak również ich przestrzennego rozkładu na terenie miasta.
2. Przestrzeganie zasad usytuowania na terenie miasta Tarnowa miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, w tym, jako minimum, katalogu obiektów chronionych wymienionych w Uchwale Nr LVII/588/2018 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 29 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia zasad usytuowania na terenie Gminy Miasta Tarnowa miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
3. Informowanie i edukowanie podmiotów korzystających z zezwoleń na sprzedaż alkoholu o zasadach obowiązujących przy sprzedaży i podawaniu napojów alkoholowych.

Wskaźniki:

- liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Realizatorzy i partnerzy:

- 1) Urząd Miasta Tarnowa – Wydział Podatków i Windykacji,
- 2) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie,

¹⁷ art. 13¹: Zabrania się na obszarze kraju reklamy i promocji napojów alkoholowych, z wyjątkiem piwa, którego reklama i promocja jest dozwolona(..)

¹⁸ art. 15: 1. Zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:

- 1) osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości;
- 2) osobom do lat 18;
- 3) na kredyt lub pod zastaw.

- 3) Policja,
- 4) Straż Miejska w Tarnowie.

ZADANIE 8:

Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Działania:

1. Wspomaganie działalności centrów integracji społecznej poprzez wsparcie przedsięwzięć mających na celu reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających oraz ich rodzin.

Wskaźniki:

- liczba osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających objętych wsparciem centrów integracji społecznej.

Realizatorzy i partnerzy:

- 1) organizacje prowadzące centra integracji społecznej,
- 2) Centrum Usług Społecznych w Tarnowie.

V. Finansowanie Programu.

Zadania ujęte w Programie finansowane są ze środków budżetu Gminy Miasta Tarnowa pochodzących z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Planowane wpływy w 2022 r. z wyżej wymienionych opłat wyniosą łącznie 2.935.178 zł.

Lp.	Nazwa Jednostki	Kwota (w zł)
1.	Urząd Miasta Tarnowa	2.303.988
2.	Tarnowski Ośrodek Sportu i Rekreacji	190.000
3.	Centrum Usług Społecznych	441.190
Łącznie:		2.935.178

VI. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie.

1. Członkowie Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie, zwanej dalej „Komisją” otrzymują wynagrodzenie za:
 - 1) udział w posiedzeniu składu orzekającego,
 - 2) uczestnictwo w posiedzeniu Komisji w pełnym składzie (w tym w posiedzeniach zwołanych w celu wydania opinii w sprawie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych),
 - 3) przeprowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
 - 4) występowanie przed sądem w zakresie przewidzianym ustawą.
2. Za czynności wymienione w ust. 1 członkom Komisji przysługuje każdorazowo wynagrodzenie w wysokości 12% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego co roku na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę¹⁹. Podstawą do wypłaty wynagrodzenia przewidzianego za wykonanie czynności określonych:
 - 1) w ust. 1 pkt 1 i 2 jest lista obecności,
 - 2) w ust. 1 pkt 3 jest protokół z kontroli,
 - 3) w ust. 1 pkt 4 jest poświadczenie sądu o udziale członka Komisji w sprawie przed tym sądem.Dokumenty stanowiące podstawę do wypłaty wymagają zatwierdzenia przez Przewodniczącego Komisji, a w przypadku wynagrodzenia należnego Przewodniczącemu Komisji zatwierdzenia przez osobę upoważnioną.
3. Wynagrodzenie członka Komisji nie może przekroczyć w jednym miesiącu kalendarzowym kwoty stanowiącej równowartość 48% minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ust. 2.

VII. Warunki realizacji i monitoring „Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa w 2022 roku”.

Koordynatorem i jednym z realizatorów Programu w 2022 r. będzie Centrum Usług Społecznych w Tarnowie. W realizacji Programu uczestniczy Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stosownie do jej właściwości określonej w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Monitoring Programu będzie prowadzony w ciągu roku na bieżąco. Ocena realizacji Programu zostanie dokonana na podstawie rocznego sprawozdania sporządzonego w oparciu o informacje otrzymane od współdziałających realizatorów i partnerów.

¹⁹Dz. U. z 2020 r. poz. 2207.

Informacja o realizacji „Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na 2022 rok” zostanie przedstawiona Radzie Miejskiej w Tarnowie w Raporcie o Stanie Miasta za 2022 rok.

Opracowano: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej UMT

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na 2022 rok.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050) nakłada na samorządy gminne obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Realizacja określonych w powyższych ustawach działań prowadzona jest poprzez wdrożenie gminnych programów profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii uchwalanych corocznie przez Radę Gminy.

Zadania zaplanowane do realizacji w 2022 roku stanowią kontynuację działań realizowanych przez Gminę Miasta Tarnowa w latach poprzednich. Zapisy Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na 2022 r. nawiązują do Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, cel operacyjny 2: Profilaktyka uzależnień.

W ramach zapewnienia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniem (Zadanie 1 Programu) zaplanowano między innymi kontynuację działalności Miejskiego Punktu Konsultacyjnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak również wsparcie psychoedukacji, profilaktyki i pomocy psychologicznej skierowanych do osób w trudnej sytuacji życiowej. W Zadaniu 2 ujęte zostały formy pomocy psychospołecznej i prawnej skierowanej do rodzin, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii (w tym ochrony przed przemocą w rodzinie), a w Zadaniu 3 przedstawione zostały formy profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży. Sposoby wspomagania działalności instytucji i stowarzyszeń oraz osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii zostały ujęte w Zadaniu 4. W Zadaniu 5 przedstawiono działania skierowane do osób uzależnionych i ich rodzin, osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Zadanie 6 przedstawia sposób podejmowania interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela sądowego. Nadzorowanie dostępności alkoholu na terenie miasta Tarnowa ujęto w Zadaniu 7. W Zadaniu 8 zaplanowano wsparcie funkcjonowania centrów integracji społecznej. W Programie zawarto również zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zbiorcze zestawienie wydatków finansowych planowanych na 2022 r.

Zadania zawarte w Programie finansowane są ze środków budżetu Miasta Tarnowa pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	
Data dokumentu	0001-01-01
Organ wydający	Rada Miejska w Tarnowie
Przedmiot regulacji	w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa na 2022 rok
Identyfikator dokumentu	36D2C2FC-AF87-4119-9D90-4DDAFD2DA21E

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-654949506
Numer seryjny	57AD84C2077B973E78859F7BD6A6E48E
Osoba podpisująca	Marzena Habel
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	30.11.2021 15:23:45
Zakres podpisu	Kontrasygnata - z wyłączeniem daty i numeru
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-1873011434
Numer seryjny	48DE8B8B532D70CC78DBD5BEF1DAE663
Osoba podpisująca	Dorota Krakowska
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	01.12.2021 11:48:25
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL
Podpis:	
Sygnatura	Signature-776144555
Numer seryjny	21381B495DC40CBFE12533B19F0C43F0
Osoba podpisująca	Sławomir Kolasiński
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	01.12.2021 12:08:04
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL